

aby spis svůj stigmatizoval již předem jako odporovatelný.

Úřad notáře jest krajně zodpovědný, což neobyčejně krásně a případně vyjádřil slovně náš učitel profesor Ott v řeči,*^{*)} kterou měl k posluchačům svým při odchodu svém z fakulty právnické:

»A vy, drazí přátelé, kteří snad uchýlíte se k povolání notářskému, které velmi význačný úkol plní ve státě, buďte při zřizování listin vždy co nejdobalší, majíce na paměti, že nedá se hýbatí tím, co ve formě listiny veřejné o soukromoprávním poměru bylo sepsáno, že zvláště při poklescích v posledních pořizeniích po smrti zůstavitelově všeliká náprava jest vyloučena.«

Končím a resumuji:

Buď jak buď, jisto však jest, že v zájmu notářství jest jen želeť toho, že pochybnosti výše uvedené vůbec mohly vzniknouti, a proto bych si přál, aby tento článek můj vyvolal co nejdříve plenissimární rozhodnutí nejvyššího soudu v této sporné otázce a aby nezůstal nepovšimnut při zamýšlené reformě zákona občanského a notářského řádu.

Na Král. Vinohradech, dne 27. června 1920.

Dr. Gustav Švamberg:

Sjednocení obchodního práva československého a nejdůležitější rozdíly platného obchodního práva slovenského od práva českého.

(Pokračování.)**)

13. Obchodní závod hlavní a vedlejší a ručení nového nabyvatele za dosavadní obchodní dluhy při převzetí závodu. (§ 186.—188. třetí díleč novely k našemu občanskému zákonu: zákonnému článku LVII. z r. 1908).

Oba naše obchodní zákony mají sice na různých místech jak všeobecná ustanovení o obchodním závodu vůbec, tak zvláštní ustanovení o závodu hlavním a odštěpném, nikde však nestanoví jejich pojmu, přenechávajíce starost tuto vědě a právní praxi, jež obě pak ve svých názorech často kolísají, nemajíce pevné opory v zákoně; tak na př. kolísají v otázce, kdy možno mluvit o převodu závodu jako podmínce převodu firmy (čl. 22. našeho a § 15. slov. obch. zák.). První starost společného obchodního zákona musí tedy býti, aby

* Právník na rok 1916, str. 540. Řeč tato zasluhuje, aby vyvěsena byla v místnostech Karolína všem adeptům práva stále přístupných tak, aby trvale vryla se v jejich paměť a srdce.

** Nemilým nedopatřením se stalo, že nebyla v předchozím (4.) čísle uskutečněna autorem předepsaná korektura tohoto článku. Následkem toho vplouly se do něho kromě podružnějších tiskových chyb, zejména tyto smysl rušící hrubší chyby, za jejichž laskavé opravení se čtenář žádá:

Na str. 40., v sloupci 1. buďž celý první odstavec škrtnut.

Na str. 40., v sloupci 2. buďž v třetím pododstavci odstavce označeného číslem 10., na řádce páté vsunuta mezi slova »obchodního« a »zákona« tato slova: »rejstříku, a pokud se tedy i na ně mají vztahovati předpisy obchodního«.

Na str. 41., v sloupci 1., v řádce 5. nahrazeno buďž slovo »nepřekládá« slovem »nepředkládá«, v řádce 27. nahrazena buďž slova »pro návrh« slovy »na návrhu«, v řádce 38. buďž za slovem »zák.« škrtnuta čárka, následkem čehož slovo »kdežto« buďž psáno velkým písmenem, v řádce 51. buďž nahrazeno slovo »tu« slovem »pro« a v řádce 3. zdola buďž nahrazeno slovo »bylo« slovem »byla«.

ustálil tyto základní právní pojmy, zejména pojem odštěpného závodu.

Zásada, že pro opovědi a zápisy do rejstříku u soudu odštěpného závodu platí tatáž pravidla jako pro opovědi a zápisy do rejstříku u soudu hlavního závodu, není v obou právech důsledně provedena. Slovenské právo má v tom směru více odchylek než naše právo, jak patrné z toho, že se podle § 13., odst. 2. min. nař. z 1. prosince 1875 č. 26.922 vyplňují v oblasti slovenského rejstříkového práva u soudu odštěpného závodu pouze první čtyry rubriky rejstříkových formulářů, což má za následek, že rejstříky odštěpných závodů v oblasti slovenského práva poskytují mnohem neúplnější obraz celkových právních poměrů než tytéž rejstříky naše.

Ručení přejímatele obchodního závodu za dosavadní obchodní dluhy našim obchodním zákonem upraveno není. Platí tudíž u nás v tom směru právo obyčejové, pokud pak ho není, předpisy občanského práva, t. j. předpisy §§ 186.—188. třetí díleč novely k občanskému zákonu.

V slovenské právní oblasti bylo ručení přejímatele obchodního zákona za dosavadní obchodní dluhy původně upraveno § 20. obch. zák., později však bylo změněno zvláštním zákonným článkem LVII. z r. 1908.

Zásadní rozdíl mezi našim a slovenským právem v tomto směru záleží tedy v tom, že u nás platí právo obyčejové a jen podřídně zákonné předpisy občanského práva, kdežto v slovenské právní oblasti jest platnost zvykového práva v tomto směru vyloučena a otázka ta upravena přesnými zákonnými předpisy obchodního práva.

Rozdíly pak mezi naší pouze podřídnou zákonnou úpravou a slovenskou bezprostřední zákonnou úpravou této otázky jsou tyto:

Podle našeho občanského práva ručí přejímatel — bez újmy dalšího ručení zcizitelova — věřitelům přímo za dluhy, náležející k podniku, o nichž při odevzdání věděl nebo vědětí musel. Jakmile však zaplatí na takových dluzích tolik, kolik činí hodnota převzatého podniku, zaniká jeho ručení. Jinaké věřitelům škodící úmluvy mezi zcizitelem a nabyvatelem uzavřené, jsou vzhledem k věřitelům bezúčinny (§ 186. třetí díleč nov.). Je-li přejímatelem blízký příbuzný zcizitelů (za takového se podle § 32. konk. řádu považuje jeho manžel, manželka a jejich obou

Na str. 41., sloupec 2., v řádce 17. buďž nahrazeno slovo »vřele« slovem »však« a v řádce 21. slovo »doly« slovem »osoby«. Tamtéž v řádce 33. buďž škrtnuto na konci řádky slovo »býti«, v řádce 46. nahrazeno slovo »určení« slovem »ručení« a v řádce 10. zdola vsunuto mezi slova »některé« a »odchylky« slovo »drobnější«.

Na str. 42., sloupec 1. buďž v řádce 32. opraveno slovo »Zégbiztoš« na »Cégbiztos«, v řádce 42. slovo »sedviemi« na »sedřemi«, v řádce 43. slovo »mimisterstvem« na »ministerstvu«, v řádce 46. slovo »soud« na »soudu«, v řádce 49. slovo »stížnosti« slovem »stížnost« a v řádce 2. zdola slovo »uveřejněním« na slovo »uveřejněním«.

Na str. 42., v sloupci 2. buďž v řádce 16. za slovem »zřízení« vsunuto »zvláštního ústředního firemního«, v řádce 17. změněno slovo »návrh« na »navrhlo« a v řádce 19. nahrazeno slovo »zmíněný« slovem »změněný«.

Na str. 43., sloupec 1. pak buďž konečně v řádce 1. nahrazeno slovo »nevědomostí« slovem »nedopatřením« a v řádce 6. slovo »úředního« slovem »dnešního«.

příbuzní a sešvakření v linii přímé vůbec, v linii nepřímé do čtvrtého stupně, adoptování a schování jakož i osoby žijící se zcizitelem v mimomanželském společenství; při tom se mimo manželské příbuzenství považuje za rovné manželskému), ručí bez ohledu na hodnotu převzatého podniku, pokud nedokáže, že při převzetí o dlužích nevěděl a vědět nemusel (§ 187. třetí dílí nov.). Ustanovení tato neplatí o převzetí podniku v konkursu nebo v exekuci (§ 188. třetí dílí nov.).

Podle slovenského obchodního práva ručí přejímatel převzavší smlouvou obchodní závod — bez ujmy dalšího ručení zcizitelova — věřitelům za závazky zcizitele z převzatého závodu pocházející, o nichž při převzetí věděl aneb při pečlivosti řádného kupce dozvědět se mohl. Ustanovení to neplatí však při převzetí podniku v konkursu (§ 1. zák. čl. LVII. z r. 1908). — Je-li však přejímatel manžel, neb manželka zcizitelova anebo jich příbuzní v linii přímé vůbec, jeho bratr nebo sestra, ať vlastní či nevlastní nebo manžel neb manželka některých těchto osob, ručí bez omezení stanoveného v § 1., tedy za všechny dluhy z převzatého závodu pocházející, ať je znal či ne ať je při pečlivosti řádného kupce mohl či nemohl znáti. Na věci nic nemění, že snad přejímatel závazky ze závodu pocházející vzhledem k zciziteli na sebe vzal (§ 2. cit. zák.). — Vstoupí-li někdo do závodu kupce jednotlivce jako veřejný obchodní společník neb komanditista, ručí společnost za všechny dluhy pocházející z dosavadního závodu stejně jako bývalý majitel závodu (§ 4. cit. zák.). Byla-li v době převzetí závodu vedena exekuce proti zciziteli, a přejímatel resp. přistupující společník v době převzetí závodu resp. svého přistoupení o ní věděl, vztahuje se i na něho právoplatnost rozsudku, je-li dle hořených předpisů za tento dluh zodpovědný (§ 5. cit. zák.).

14. **Obchodní knihy** (čl. 28.—40. našeho: § 25.—36. slov. obch. zák.).

Předpisy obou obchodních zákonů stran povinnosti a způsobu vedení obchodních knih jsou celkem totožné. Výraz »parafované knihy« v německém a chorvatském textu § 25. uherského obchodního zákona zavdal podnět k právnímu názoru, že mají být obchodní knihy v druhé právní oblasti protaženy nití opatřenou na konci soudní pečeti. Mínění toto není však pro slovenskou právní oblast správné z toho důvodu, že v uherském textu na tomto místě použité slovo »átfüzött« nepředpisuje parafování v tomto smyslu (viz Schnierer: Commentar zum ungarischen Handelsgesetzbuch str. 66, Schön: Das bosnisch-herzegovinische, österreichische, ungarische und kroatische Handelsrecht in ihren Verschiedenheiten str. 38, Vrbanić: Trgovački zakon str. 26, Ključovský a Čorba: Obchodný zákon platný na Slovensku str. 7), nýbrž pouhé protažení nití. (Jinák ovšem bylo v Chorvatsku, kde podle uhersko-chorvatského vyrovnání byl chorvatský text směrodatným.) Zřejmé pak nesprávné je tvrzení Dra J. Riessera v Grundgedanken in den codificierten Handelsrechten aller Länder na str. 50., že nutno vésti podle uherského práva obchodní knihy řečí zemskou, ježto § 25. odst. 1. (= v tom směru našemu čl. 32. odst. 1.) výslovně dovoluje, aby vedeny byly jakoukoli řečí živou. Podle

našeho mínění byla by spíše odůvodněná pochybnost v tom směru, je-li možno v slovenské právní oblasti vésti obchodní knihy na př. rabinským písmem (německou řečí psanou hebrejsky), ježto slovenský obchodní zákon na rozdíl od našeho obchodního zákona (§ 25.: čl. 32.) nemá žádného předpisu stran písma. Souhlasíme ovšem se Schniererem l. c. str. 67, že ani v slovenské právní oblasti není dovoleno vésti obchodní knihy písmem řečí neživé, poněvadž by jinak, ne-li znemožněna, tož aspoň značně stížena byla jejich průvodnost a cena pro soud i strany. Výslovné zákonné úpravy v příštím společném obchodním zákoně očekává moderní obchodními poměry vyvolaná otázka účtování na volných listech.

Naproti tomu platí v každé z obou právních oblastí různé předpisy o trvání průvodnosti obchodních knih a jejím počítání (srovnej čl. 34. našeho obch. zák. a § 19. a 20. uvoz. zák. k obch. zák. s § 31. slov. obch. zák. jakož i příslušné předpisy o civ. řízení soudním). Trvá totiž podle našeho práva průvodnost obchodních knih plnoprávných obchodníků ve sporech jich s plnoprávnými obchodníky po dobu časově neomezenou a ve sporech jich s neplnoprávnými obchodníky nebo neobchodníky po dobu půldruhého roku; průvodnost pak řádně vedených obchodních knih neplnoprávných obchodníků proti komukoli (protokolovanému, neprotokolovanému obchodníku i neobchodníku) trvá rovněž půldruhého roku. V obou případech počítá se tato 18měsíční lhůta ode dne vzniku příslušné sporné pohledávky. Naproti tomu trvá v slovenské právní oblasti průvodnost obchodních knih protokolovaných obchodníků ve sporech jejich s obchodníky, ať protokolovanými či neprotokolovanými po dobu deseti let a ve sporech jich s neobchodníky po dobu dvou let, a to vždy počítaje ode dne zápisu sporné položky. Jinak platí příslušné předpisy civilního soudního řádu.

15. **Prokurista** (čl. 41.—46. a 52.—56. našeho: § 37.—42. a 49.—54. slov. obch. zák.).

Pozoruhodny jsou tyto rozdíly obou práv:

a) Prokuristu může dle slovenského práva zřídit pouze obchodník protokolovaný a ne, jako u nás, i dosud neprotokolovaný plnoprávný obchodník. Tento důsledek plyne z § 16. odst. 2. slov. obch. zák. a z výkladů pod II. B č. 5 a 7 tohoto pojednání. Prokura udělená v oblasti slovenského práva neprotokolovaným kupcem jednotlivcem neb neprotokolovanou obchodní neb komanditní společností, podobně jako u nás i na Slovensku prokura udělená obchodníkem menšího práva, nebyla by pravou prokurou, nýbrž pouze zdánlivou prokurou (quasi prokurou), kterou by dle nauky o t. zv. konverzi právních aktů bylo nutno považovati za udělení generální plné moci ve smyslu obchodního zákona spolu s dalším zmocněním ku všem jiným právním jednáním a obchodům, třeba by se k obchodní živnosti zmocnitelově nevztahovaly, při nichž by však nebylo zápotřebí zvláštní plné moci. K podpisu směnky a k vedení procesu by takovýto quasiprokurista příslušné zvláštní plné moci potřeboval.

b) Odvolání prokury, jež bylo do rejstříku zapsáno a vyhlášeno, nepůsobí podle našeho práva proti osobě, která o tom nevěděla a při obyčejné kupecké

opatrností vědět nemusela, kdežto podle slovenského práva působí proti každému, ať o tom věděl, ať zaviněně či nezaviněně nevěděl. Viz odst. II. B č. 9 tohoto pojednání.

c) Obmezení prokury na dobu života zmocnitele je podle slovenského práva přípustné (§ 51. odst. 2. slov. obch. zák.), u nás nikoli. Musí však býti výslovně toto obmezení stanoveno, ježto jinak smrtí zmocnitelovou ani v slovenské právní oblasti prokura nezaniká.

d) Zákonný zákaz soutěže (konkurence) nevztahuje se podle našeho práva na prokuristy, pokud jsou pouze obchodními zmocněnci a nejsou současně též jako na př. manželka prokurou obdařená, obchodními pomocníky; podle slovenského práva však se na ně v každém případě vztahuje.

Záleží pak zákonný zákaz soutěže podle slovenského práva (§ 53. slov. obch. zák.) v tom, že nesmí prokurista bez svolení svého zmocnitele uzavírat obchodní jednání ani na svůj účet ani na účet osoby třetí a že nesmí v důsledku toho býti ani společníkem veřejné obchodní společnosti aneb kompletářem komanditní společnosti. (Komandistou, akcionářem, členem družstva neb společnosti s r. o. by ovšem mohl býti). Lhostejno je, jedná-li se o obchodní obor zmocnitelů či ne. Zákonný zákaz soutěže jest tudíž všeobecný, vztahující se na všechny druhy obchodních jednání. Tohoto zákonného zákazu může býti prokurista zmocnitelem sprostěn výslovně neb mlčky. Mlčky tím, že si zmocnitel při udělování prokury nevymínil, ačkoli o tom věděl, že prokurista obchody na vlastní neb cizí účet provozuje, aby se prokurista provozování tohoto vzdal. Přestoupení zákonného zákazu soutěže má tu za následek nejen povinnost prokuristy nahraditi zmocniteli způsobenou škodu, nýbrž i právo zmocnitele, žádati kromě náhrady škody též, aby obchody, které prokurista protizákonně na svůj účet uzavřel, byly posuzovány jako obchody uzavřené na účet zmocnitelův. Obě tato práva může vykonáti zároveň, tedy kumulativně. Proti třetím osobám má zmocnitel přímé právo žalobní, aniž by bylo zapotřebí, aby mu prokurista obchodů dotyčný postupoval. Zánik obou těchto práv nastává podle § 54. slov. obch. zák. uplynutím tříměsíční lhůty ode dne, kdy se zmocnitel o uzavření příslušného obchodu dozvěděl.

Celkem stejná pravidla platila původně podle čl. 56. obch. zák. a § 24. uvoz. zák. k obch. zák. stran všech prokuristů i u nás. Bylo toliko sporné, přísluší-li zmocnitelovi obě práva (náhrada škody a vstup do smlouvy) kumulativně či pouze alternativně, ježto znění § 56. našeho obch. zák. nebylo v tomto směru tak jasné, jako je znění § 53. slov. obch. zák.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 č. 20 ř. z. výslovně v čl. I. odst. 3. zrušil čl. 56. našeho obch. zák. a upravil zákonný zákaz soutěže stran obchodních pomocníků zvláštními předpisy obsaženými v § 7. Předpisy ty jsou poněkud odlišné od právě uvedených předpisů slovenského práva a bude o nich na příslušném místě zmínka (viz odst. II. B č. 17e, tohoto pojednání). Zákazu soutěže podle § 7. zák.

o obch. pomocnících bude samozřejmě podroben pouze ten prokurista, který je současně obchodním pomocníkem. Prokurista, který není současně obchodním pomocníkem, na př. shora zmíněná manželka zmocnitelova, nepodléhá u nás, na rozdíl od slovenského obchodního práva, zákonnému zakazu soutěže.

16. Jiní obchodní zmocněnci (čl. 47.—56. našeho: § 43.—54. slov. obch. zák.).

Upozorniti dlužno na tyto podstatné rozdíly obou práv:

a) Zákonný zákaz soutěže vztahuje se podle § 53. slov. obch. zák. též na všechny generální zmocněnce (disponenty), ať jsou ve služebním poměru k zmocniteli či nikoli. Zákonný zákaz soutěže dle § 7. našeho zákona o obchodních pomocnících vztahuje se však na generální zmocněnce jen tehdy, když jsou zároveň též obchodními pomocníky; jeť ustanovení čl. 56. našeho obch. zák. článkem I. odst. 3. zákona o obchodních pomocnících i stran generálních zmocněnců zrušeno. Bližší viz v odstavci II. B 15 d) a č. 17 e) tohoto pojednání.

b) Obchodní cestující mají podle obou obchodních zákonů celkem tatáž práva (viz čl. 49. našeho: § 45. slovenského obch. zák.). Sloveňští obchodní cestující jsou však podle zákona na rozdíl od našich oprávněni vybírat i též dlužné pohledávky svého zmocnitelův z jiných obchodů, než které byly jimi samotnými uzavřeny. Lhůty však mohou právě tak jako naši obchodní cestující povolovati pouze při těch obchodech, které uzavřeli sami.

17. Obchodní pomocníci (naš zákon o obchodních pomocnících a podobných zaměstnancích z 16. ledna 1910 č. 20 ř. z., jímž zrušeny čl. 57.—65. obch. zák.: § 55.—60. slov. obch. zák. doplněným a změněným zákonným článkem XVII. z r. 1884).

Přesahovalo by daleko úkol tohoto pojednání, kdyby vyčerpati chtělo podrobně všechny rozdíly našeho a slovenského zákonodárství v této otázce. Nutno se omeziti na sdělení zásadního rozdílu obou zákonodárství a na poukázání k několika nejvýznamnějším rozdílům v podrobnostech.

Zásadní nazírání slovenského práva na poměr služební liší se od našeho práva v tom, že podle slovenského práva (§ 88. odst. 1. zák. čl. XVII. z r. 1884) je poměr služební předmětem svobodné úmluvy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, podobně jako tomu bylo asi u nás za platnosti čl. 57.—65. obch. zák., kdežto u nás jsou z důvodů sociálněpolitických smluvní strany v smluvní svobodě v mnohém směru zákonem o obchodních pomocnících obmezeny. Kdežto tedy předpisy slovenského práva mají pravidelně ráz poddajný, mají četné předpisy našeho práva uvedené v § 40. zákona o obchodních pomocnících ráz donucovací a jsou v neprospěch zaměstnancův nezmenitelné.

V podrobnostech dlužno poukázati zejména k těmto rozdílům:

a) Smluvená lhůta výpovědní nepodléhá v oblasti slovenského práva žádnému obmezení. U nás nesmí býti kratší než měsíční, pro obě strany stejná (jinak platí pro obě strany lhůta delší) a musí končiti 15. neb posledním dnem v měsíci (§ 20. zák. o obch. pom.).

b) Zákonná lhůta výpovědi:

a) musí končiti podle našeho práva vždy kalendářním čtvrtletím, podle slovenského práva nikoli a

b) je podle našeho práva vždy šestinedělní (§ 20. zák. o obch. pom.), podle slovenského práva je sice také někdy šestinedělní, jedná-li se však o pomocníky pověřené důležitější činností, zejména o účetní, pokladníky, obchodvedoucí, skladníky a podobné zaměstnance ve velkých podnicích a továrnách, je tříměsíční (§ 92. odst. 2. a 3. zák. čl. XVII. z r. 1884).

c) Obmezení vystoupení ze služeb při řádné výpovědi, dokud není odsloužena neb vrácena záloha na mzdu přijatá, a dokud při kusové mzdě není odpracována smlouvou převzatá práce, známé slovenskému právu (§ 93. zák., čl. XVII. z r. 1884) je našemu právu neznámé.

d) Důvody a následky předčasného zrušení služebního poměru upraveny jsou v obou právech poněkud odchylně. V tom směru srovnej § 25.—32. zákona o obch. pomocnících s § 94.—97. zák. čl. XVII. z r. 1884.

e) Zákonný zákaz soutěže platí stran obchodních pomocníků jak dle našeho, tak dle slovenského práva (§ 7. zák. o obch. pom.: § 53. a 54. slov. obch. zák.), avšak s těmito rozdíly:

α) Podle slovenského práva je všeobecný, vztahuje se na všechny druhy obchodních jednání; dle našeho práva vztahuje se pouze na provozování samostatného obchodního podniku a na obchodování na vlastní neb cizí účet v obchodním oboru zaměstnavatelově.

β) Práva zaměstnavatelova pro případ přestoupení zákazu soutěže (nárok na náhradu škody a právo vstoupiti do smlouvy) jsou podle slovenského práva kumulativní, podle našeho práva však alternativní a nemohou podle našeho práva býti již vykonána po uplynutí pěti let ode dne uzavření obchodu, třeba by dosud 3měsíční lhůta ode dne, kdy se zaměstnavatel o uzavření příslušného obchodu dozvěděl, neuplynula.

Konečně dlužno připomenouti, že k předpisům republiky, zejména k nařízením vládním z 9. ledna 1919 č. 14 sb. z. a nař., ze dne 28. února 1919 č. 108 sb. z. a nař., ze dne 17. prosince 1919 č. 675 sb. z. a nař., jakož i k nařízením min. s plnou mocí pro správu Slovenska, a to ze dne 13. května 1919 č. 87, uveřejněnému v č. 14. Úradných Novin z r. 1919 a ze dne 12. ledna 1920 č. 2, uveřejněnému v č. 1. Úradných Novin z r. 1920, jakož i k vládnímu nařízení z 24. června 1920 č. 395 sb. z. a nař. přihlíženo nebylo, poněvadž se jedná o předpisy rázu přechodného, platící dle dosavadních proposic pouze do 31. prosince 1920.

(Pokračování.)

Notář Dr. Kotěra:

Odstupní smlouva.

K diskusí.

Největší část venkovské notářské agendy smluvní dodávají tak zvané smlouvy odstupní. (Nesprávně zvané i postupní, postup — cesse).

Ani zákon, ani právní teorie nemá definice této smlouvy, ani určení jejího obsahu, dosahu, ani určení její formy.

Právnicki praktičtí se spokojují namnoze s právním vysvětlením, že jest to smlouva smíšená ze smluvních závazků rozličné povahy: kupních, darovacích, smlouvy o důchod, a smlouvy ve prospěch třetích, jak asi názor ten tlumočí komentář Stubenrauchův, a pro praxi Schimkovského kniha formulářů.

Důsledek této neurčitosti jest ale neblahý:

Smlouva se uzavírá ve formě notářské i bez ní, bez nejmenších překážek se strany soudů tabulárních, její stylisaci obstarává namnoze toliko pomocný personál kanceláří notářských, advokátních i pokoutních, a poněvadž na stylisaci smluv má u nás rozhodný vliv otázka výše poplatků, zakrývá se namnoze ve smlouvách pravá povaha věci a takřka se vuřtluje.

Tento termín jest sice hodně pokořujícím, ale odpovídá bohužel skutečnosti.

A přece se jedná o tak důležité smlouvy, které upravují majetkové poměry rodiny na celou generaci.

Přihlédne-li ku právnímu citění stran smlouvu uzavírajících, dochází praktik ku zcela jiným názorům. Jest mu předem jisto, že strany, které uzavírají vědomě smlouvu odstupní, nemyslí tím na žádnou smlouvu kupní, darovací, smlouvu o důchod neb výměnek, nýbrž na smlouvu povahy zvláštní, která se jedině dá vysvětliti předejitím případné posloupnosti dědické, a jest smlouvou celé rodiny.

Majitel usedlosti neb jiné hospodářské jednotky, která při osobní práci poskytuje jemu existenci celou neb z části, když dochází jeho schopnost pracovní, dítky pak dorostly k samostatnosti, uznává za vhodné hospodářství to odevzdati dětem k tomu způsobilým, své mladší a zdravější manželce, neb i jiným osobám, namnoze schovancům z jeho rodiny, které s ním na hospodářství od svého mládí žily.

Disposice taková jest mu zákonně umožněna pořízením posledním, darováním pro případ smrti, neb jest dána již smlouvou dědickou.

V největší části případů však se převod takový provádí již za života odstupitele, a také si namnoze dítky odrostlé neb i schovanci činí výslovné nároky na odevzdání majetku takového a sice z toho důvodu, že pracovaly drahně let na usedlosti, chtějí pracovat na svém, resp. jak oni říkají, vědět, na čem jsou.

Odstupuje tedy majitel celek hospodářský neb jej dělí na predestinované své dědice neb nástupce a dle povahy jmění pak:

a) ustanovuje, že nastupitel převezme s majetkem příslušné dluhy,

b) vyhrazuje pro sebe, svého manžela neb manželku výměnu na vydržování ve stáří,

c) ustanovuje splátky pro ostatní dědice,

d) zbytkovou hodnotu ponechává nastupiteli na účet jeho budoucího podílu dědického, neb na jeho úplné odbyti.

Smlouva se uzavírá po zevrubném projednávání celé rodiny i přízně, po četných rozporech a úvahách, které se odstraní domluvou, neb vůlí odstupitele.

Pokud se takové odevzdání děje při příležitosti sňatku nastupitele, dochází dojednání výrazu ve smlouvách svatebních.